

MÍSTO ÚVODU

Vyučování hudební teorie na různých stupních a typech odborných hudebních škol, toť téma, které, jak se zdá, není prosto otazníků a některých pochybností, ať již jde o otázku, co všechno hudebně teoretickým vyučováním posluchačům zprostředkovávat, tak zejména - jak hudební teorii vyučovat. Proto se skupina pro teorii hudby Společnosti pro hudební vědu společně s Ústavem teorie hudby HAMU rozhodla uspořádat k tomuto tématu pracovní seminář. Záměrně byly stanoveny mantinely co možná nejširší, aby každý referující mohl zaměřit svou pozornost na ty oblasti tématu, kde pociťuje nejpálčivější problémy. Toto rozhodnutí se ukázalo být plodným, neboť přes různorodost přednesených příspěvků a celkovou pestrost programu se v hlubší vrstvě jednání vyjevilo jak *cantus firmus* několik základních a obecných problémů, zralých k uvědomění a uchopení, ke zformulování a konečně - k řešení. Vzhledem k počtu přihlášených referátů byl seminář organizován jako dvoudenní a proběhl ve dnech 15. - 16. června 1992 na půdě HAMU.

Z přihlášených námětů vplynuly čtyři hlavní tematické okruhy, vyčerpávající široký rozsah otázek od nejobecnějších až po konkrétní detailní problematiku jednotlivých předmětů. První z tematických okruhů, týkající se obecných otázek hudebně teoretických disciplin a jejich výuky, uvedl autor tohoto článku úvahou o vzájemném postavení hudební teorie jako vědecké disciplíny a hudební teorie jako předmětu výuky. Koncepčním a obecněji formulovaným otázkám vyučování hudební teorie byly věnovány referáty Ctirada Kohoutka, Vladimíra Poše a Luďka Zenkla. Jaroslav Smolka v prvním ze dvou přihlášených příspěvků přednesl svou představu koncepce dosud chybějící disciplíny - systematiky hudebních žánrů. V rámci druhého bloku, zaměřeného ke konzervatorní problematice, vystoupili Jiří Bezděk s přehledem hudebně teoretické výuky na plzeňské konzervatoři a Václav Dvořák s podnětným zamyšlením nad netradičními formami hudebně teoretického vyučování. Třetí tematický okruh byl věnován výuce hudební teorie na vysoké hudební škole. O historických, sémantických a semio-

tických aspektech hudební analýzy promluvili J. Smolka, Jan Vičar a Roman Dykast. Bohaté zkušenosti z mnohaleté pedagogické práce v předmětech instrumentace a teorie interpretace shrnul Jaroslav Zich. V závěrečném bloku, věnovaném vyučování hudební teorie na vysokých školách univerzitního typu vystoupil Karel Steinmetz s námětem, užitečným zejména budoucím hudebním editorům, a Michal Nedělka, který ve svém sympatickém vystoupení předvedl některé výsledky z praktické hudebně teoretické výuky na pedagogické fakultě.

Z jednání vyplynuly, jak již bylo řečeno, některé základní problémy, jež v té či oné formě zněly při většině referátů i v diskusích k nim. Pokusme se o stručný souhrn hlavních myšlenek.

Ukazuje se potřeba

a/ zaměřit se při výuce na klíčové problémy, dát přednost zobecnění, usilovat o logickou a přehlednou systematiku hudebně teoretických disciplín, nikoliv pouhé memorování sumy informací; ukazuje se nutnost zhuštění tematické šíře jednotlivých předmětů v souvislosti s neustálým nárůstem nových informací;

b/ hledat přístupnou, srozumitelnou a atraktivní formu podání, aniž by tím utrpěla obsahová náročnost, neustále udržovat a posilovat vědomí těsné vazby mezi hudební teorií a hudební praxí, při výuce propojovat osvojování teoretických znalostí s rozvojem praktických dovedností;

c/ usilovat o účelnou diferenciaci hudebně teoretické výuky podle oboru budoucí praktické činnosti posluchače /skladatel, interpret, režisér, choreograf, pedagog, muzikolog, hudební editor .../;

d/ věnovat pozornost dosud opomíjeným hudebně teoretickým disciplinám /teorie hudebních žánrů a druhů, teorie hudebních slohů, hudební kinetika/; hudebně teoretická výuka by měla sledovat vývoj hudební řeči až po současnost, nevyjímajíc hudbu elektroakustickou a nonartificiální.

Jeví se jako vhodné posoudit z těchto hledisek účelnost a stav současných učebních osnov, studijních materiálů, učebnic,

věnovat přitom též pozornost hudebně teoretické terminologii. Ke koordinaci činnosti s soustřeďování informací v oblasti hudebně teoretické výuky bylo navrženo vytvořit pracovní centrum. V této souvislosti lze poznamenat, že funkci takového centra by mohl plnit právě Ústav teorie hudby HAMU společně s pracovní skupinou pro teorii hudby, pokud si pro to vytvoří podmínky a pokud o takovou činnost bude zájem. Zatím - v současných podmínkách a s využitím sil, jež jsou k dispozici - uvažujeme o zveřejnění materiálů ze semináře, o jejich rozeslání na pracoviště, která mají co do činění s výukou hudební teorie /např. hudebně teoretická oddělení konzervatoří/ se záměrem rozšíření okruhu zainteresovaných spolupracovníků a zájemců o hudebně teoretickou výchovu vůbec. Zároveň hodláme pokračovat v organizování podobných seminářů s užším zaměřením k jednotlivým hudebně teoretickým disciplinám a k problémům, na něž poukázalo jednání proběhlého semináře.

Vladimír Tichý